

25 maj 2026

Svar på remiss

Ydre kommun inkommer härmed med svar på remiss av Rektor i fokus

– förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4)

Nedan följer synpunkter på de förslag som skrivits fram i betänkandet. Underlaget är framtaget av kommunens rektorer och utbildningsförvaltning och beslutas av kommunstyrelsen.

Förslag Det ska införas en definition av rektorns pedagogiska ledarskap i 1 kap. 3 § skollagen (2010:800) som ska ha följande lydelse: ledarskap som rektorn utövar i nära och direkt relation till undervisningen, med särskilt fokus på de processer som stärker kvalitet och utveckling, samt genom att, i syfte att främja dessa processer, sätta organisatoriska ramar, fördela resurser och skapa förutsättningar för medarbetarnas professionella lärande. Genom en ändring i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning ska även det pedagogiska arbetet med utbildning enligt 6 kap. i denna förordning ledas och samordnas i enlighet med denna definition i skollagen.

Ydre kommun: Ställer sig delvis bakom förslaget. Det är viktigt att i skollagen markera att det pedagogiska ledarskapet är huvuduppdraget för en rektor. Det är också ett sätt att tydliggöra rektorsrollen där den idag kan se väldigt olika ut. Dock behöver det pedagogiska ledarskapet inte definieras i detalj i lagstiftning utan kan definieras i allmänna råd kring pedagogiskt ledarskap.

Förslag Det ska regleras i 2 kap. 9 § skollagen att rektorns ansvarsområde inte får vara mer omfattande än att rektorn kan utöva det pedagogiska ledarskapet.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Huvudmannens ansvar för att säkerställa förutsättningar för rektorns pedagogiska ledarskap ska särskilt framgå i den nya paragrafen 2 kap. 9 a § skollagen. I denna paragraf ska det även framgå att dessa förutsättningar ska säkerställas med hjälp av ansvarig skolchef.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Rektorns mandat att besluta om den inre organisationen, med avseende på biträdande rektorer och annat ledningsstöd, ska förtydligas i skollagen

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget att rektor ska ha mandat att besluta om inre organisation. En huvudman behöver dock kunna begränsa i vilken omfattning nya chefer i organisationen tillsätts då dessa har ett kommunalt chefsansvar som är bredare än det pedagogiska arbetet.

Förslag Delegationsmöjligheterna enligt 2 kap. 10 § skollagen ska begränsas. Bestämmelsen ändras så att det framgår att rektorn inte får delegera det pedagogiska ledarskapet i sin helhet. Dessutom ska paragrafens första stycke delas upp så att det framgår att rektorn inte kan ge någon annan i uppgift att besluta om den inre organisationen, utse ledningsstöd eller ansvara för resursfördelningen.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Ett tillägg ska göras i 12 a § förordning (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk som innebär att myndigheten ska informera om vägar in i rektorsyrket, genomföra insatser för att attrahera fler till yrket och stödja huvudmännen i deras arbete med att hantera rektorsförsörjningen. Vidare bör Statens skolverk ges i uppdrag att ge huvudmännen stöd i arbetet med att förebygga och mildra effekter av rektorsomsättningen.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Behörighetskraven för rektorer ska förtydligas genom en ändring i 2 kap. 11 § skollagen. De nya behörighetskraven föreslås innebära att endast den som har en lärarexamen, eller tidigare varit rektor och genomfört den särskilda befattningsutbildningen i enlighet med 12 §, ska få anställas som rektor. Detta innebär också ändringar av behörighetskraven för rektorer i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Ydre kommun: ställer sig inte bakom förslaget. Det finns fler professioner än lärare och utbildningar som bör vara tillräckligt meriterande för rektorer. Exempel på detta kan vara andra högskoleutbildningar inom pedagogik. Detta innebär att lärarexamen blir för begränsande även om utbildning på högskolenivå bör vara ett krav.

Förslag Det ska förtydligas i 2 kap. 12 § skollagen och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning att den särskilda befattningsutbildning som varje huvudman ska se till att rektorerna går ska vara genomförd med godkänt resultat inom fyra år efter tillträdesdagen eller, när det gäller rektorer för förskoleenheter, inom fem år efter tillträdesdagen.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Den statliga befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer genom en ändring i förordningen (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem. Förslaget innebär därmed att biträdande rektorer inte längre ska ha tillträde till utbildningen. Riktad fortbildning för biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter ska i stället ges som en särskild utbildning inom ramen för det nationella professionsprogrammet. Utbildningen ska motsvara relevanta delar av den särskilda befattningsutbildningen för rektorer. Utredningen föreslår därför en ändring i 3 kap. 34 § skollagen (2010:800) och i 8 § förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk med innebörden att myndigheten särskilt ska ansvara för en sådan utbildning. Dessutom föreslår utredningen att denna utbildning närmare ska regleras i förordning (2011:183) om befattningsutbildning och fortbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem. Skolverket ska i samband med beställning av utbildningen hos lärosäten ange de mål som ska gälla för utbildningen. Det ska dock framgå av förordningen att utbildningen för biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter ska

omfatta 15 högskolepoäng och ge kunskaper om ledarskap, skoljuridik och systematiskt kvalitetsarbete. Det ska också framgå att rektorn ska anmäla till Statens skolverk vilka deltagare som ska genomgå utbildningen. Om samtliga anmälda inte kan tas emot på utbildningen vid önskad tidpunkt ska den som har mest omfattande ledningsuppdrag prioriteras.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Det ska anges i skollagen att professionsprogrammet ska vara öppet även för rektorer och lärare inom sådan utbildning som enligt denna lag ska motsvara utbildning inom skolväsendet.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Det ska förtydligas i skollagen att en rektor inom ramen för sin rektorsanställning inte kan ha funktionen skolchef. En ändring med denna innebörd ska därför införas i 2 kap. 8 a § skollagen.

Ydre kommun: ställer sig bakom förslaget

Förslag Det ska införas behörighetskrav för skolchefer. Enligt en ny bestämmelse i skollagen (2010:800) ska bara den som har högskoleexamen få utses till skolchef. Vidare ska det, enligt en annan ny bestämmelse i skollagen, införas en statlig befattningsutbildning för skolchefer. Statens skolverk ska ges i uppdrag att ansvara för befattningsutbildningen för skolchefer och utbildningen ska närmare regleras i samma förordning där befattningsutbildningen för rektorer regleras. Den ska genomföras av lärosätena enligt uppdrag från Statens skolverk och bedrivs på avancerad nivå. Utbildningen föreslås omfatta 15 högskolepoäng och genomföras under tre terminer. Övergripande syfte och mål med befattningsutbildningen ska framgå direkt av förordningen men Statens skolverk ska närmare ange de mål som ska gälla för utbildningen. Vidare ska Statens skolverk ges i uppdrag att samordna befattningsutbildningen för skolchefer med de andra uppdragsutbildningarna som regleras i samma förordning, samt med professionsprogrammet.

Ydre kommun: ställer sig delvis bakom förslaget. Det är positivt med en befattningsutbildning på akademisk nivå i likhet med rektorsutbildningen. Det är också viktigt med en kvalitetssäkring av skolchefsrollen även om förslaget till reglering inte säkerställer kompetens inom skolområdet. Här bör en huvudman göra en sammanvägd bedömning av relevant högskoleutbildning och erfarenhet inom skolområdet för att avgöra lämpligheten.

Bedömningen av förslagen är att inga utökade kostnader tillkommer kommunerna.

Ydre kommun: ställer sig inte bakom bedömningen att utredningens förslag skulle vara kostnadsneutralt för kommuner. Ett tydligare nära ledarskap för rektorer, med större fokus på det pedagogiska ledarskapet, kommer ovillkorligen ställa högre krav på kommunerna gällande stödfunktioner och därmed ökade kostnader.